

La Selva. L'intangible, retratat

FERRÉ, Jordi (fotografia); VILAR, Lluís (text).

**La comarca de la Selva.
Entorn i patrimoni.**
Competium.
Girona, 2007.

La comarca de la Selva s'estén de forma natural entre la Mediterrània, que la serra de Marina li deixa albirar just perquè s'hi mulli els peus, i les Guilleries. És una comarca que té costa, plana i serralada, la qual cosa li confereix una riquesa de matisos excepcional. Al mateix temps, la seva condició de corredor i plana la va predestinar a ser lloc de pas de totes les civilitzacions que han poblat el país. Això vol dir que a la riquesa natural del seu origen s'hi uneix la fecunda activitat humana que les seves terres han recollit. Aquestes serien les claus d'interpretació de la comarca, el seu mapa genètic, la seva història particular.

La Selva interior és per a molts aquella comarca de pas que travessen rabent totes les vies de comunicació del país, el rerepaís que es troben aquells que cerquen la vora marina de la Costa Brava. Calia, però, que algú amb suficient ofici i sensibilitat s'entretingués a recollir amb la seva càmera el que ja era una veritat pregona. Trobem escrit en el llibre: «És del parer d'alguns artistes que l'art no existeix

més enllà de l'ull de l'espectador»; qui ho escriu n'ha estat, en aquest cas, el primer espectador. Amb la rauxa de l'artista i el puntillisme de qui coneix el seu ofici, ens ha acompanyat per boscos, camps i basses per descobrir-hi els costums quotidians de la tortuga i l'abellerol, l'indolent desplegament de ranuncles i gira-sols, suros, alzines i xiprers exuberants i el testimoni mut dels segles sobre la pedra. Al seu llibre hi trobem les coses immanents i les coses fugaces, els segles i l'instant, el passat i el present que ens parla de com és avui i com ha estat.

Molts hi descobrirem una comarca que hauríem jurat que ja coneixíem: els seus castells, ermites i masos, les arbredes, parcs, rierols i turons, les plantes conegudes —si més no de vista—, les perspectives llunyanes, els plànols curts que practiquem quan anem a cercar bolets, móres, espàrrecs i cireres d'arboç. Aquesta obra ens ho explica com un conte, amb paraules senzilles i imatges properes. Ara sabem que no en sabíem res, i contemplant aquestes fotografies practiquem una prime-

ra mirada, mirada d'infant, que descobreix tantes coses. En Jordi Ferré, càmera al coll i moltes més coses a la motxilla, ens fa veure el que és essencial, allò que, paradoxalment, és invisible als ulls, el que és intangible però real.

Alguns parlaran de biodiversitat i riquesa patrimonial, com en Lluís Vilar a les sàvies notes que introdueixen els capítols. El fotògraf ens ho mostra, a poc a poc, fins a amararnos d'un sentiment d'orgull de pertànyer una mica a aquest lloc, i un punt de mala consciència pel nostre desconeixement, i un neguit per la descurança, i la promesa d'esmenar el que encara hi hagi temps d'esmenar... si és possible.

Rosa Maria Gil Tort

Francesc Fontanella, reivindicat

VALSALOBRE, Pep; SANSANO, Gabriel (editors).

Francesc Fontanella: una vida, una obra, un temps.

Philologica: Sèrie Estudis, 1.
Edicions Vitel·la.
Bellcaire d'Empordà, 2006.
354 pàgines.

«Especial atenció mereix l'obra de Francesc Fontanella [...] En la producció de Fontanella hi ha una noble i decidida voluntat de retornar al català la seva dignitat literària i, pot-

ser, una intenció de restauració de les nostres lletres.» Aquests dos fragments sobre Fontanella es poden llegir al volum quart de la *Història de la literatura catalana* de Riquer/Comas/Molas, sota l'epígraf «Altres poetes de la decadència», del capítol XXII, «La decadència». Així doncs, paradoxalment, tot i que té reconeguts la qualitat i el mèrit literaris, Fontanella es veu relegat a una categoria per sota de la de Vicent Garcia, Pere Serafi o Joan Pujol, que tenen epígraf propi.

Un dels motius principals que va empènyer els editors de *Francesc Fontanella: una vida, una obra, un temps*, Pep Valsalobre i Gabriel Sansano, i el director de la col·lecció, Albert Rossich, a l'hora d'idear aquest volum va ser precisament aquest: reivindicar el poeta i dramaturg Francesc Fontanella per atorgar-li el lloc que li correspon entre els poetes del barroc, lloc que dècades de reiteracions d'errors i equívocs de la historiografia literària li han negat. Diguem per endavant que sens dubte aquest volum suposa un punt d'inflexió en la valoració i l'estudi de l'obra de Fontanella.

Però l'obra *Francesc Fontanella: una vida, una obra, un temps* no és una iniciativa aïllada per reivindicar i estudiar Fontanella. Per exemple, la publicació del volum va anar lligada a la celebració a la UdG, els

NOVETATS

CURBET, Jaume: *Temeraris i atemorits: L'obsessió contemporània per la seguretat*. Girona: CCG Edicions, 2007. 98 p.

DELGADO MORAN, Nélida: *Tot Girona*. Barcelona: Escudo de Oro, 2007. 80 p.

DOMENECH TOMÀS, Marc [dir. i col.]; MARSÀ VILÀ, Isabel [trad.]: *Torres-García: Darrere la màscara constructiva*. Girona: Fundació Caixa de Girona, 2007. 248 p.

ESCOLA TÈCNICA SUPERIOR D'ARQUITECTURA DE BARCELONA: *Infraestructura i ciutat: Estació intermodal a Figueres*. Barcelona: Universitat Politècnica de Catalunya, 2007. 110 p.

ESTIVILL MORGAGES, Francesc; DOMENECH PONSATI, Josep [col.]: *Jo sóc pell*. Girona: Ajuntament de Girona, 2007. 48 p.

ESTRAGUÉS ESTREMS, Enric; ESTRAGUÉS ROURA, Gabriel: *El temps de Banyoles del 1900 al 2005*. Banyoles: Ajuntament de Banyoles, 2007. 173 p.

FALGUERAS FONT, Joan; SANTALO PEIX, Jaume: *Figueres, arquitectures i història*. Figueres: Edicions del Brau, 2007. 192 p.

FONALLERAS i CODONY, Josep Maria: *Un any de divorciat*. Badalona: Ara Llibres, 2007. 144 p.

FONT i AGULLO, Jordi [dir.]: *Història i memòria: El franquisme i els seus efectes als Països Catalans*. Banyoles: Centre d'Estudis Comarcals Banyoles, 2007. 400 p.

GAY i FRIAS, Josep Víctor; GAY i PUIGBERT, Carles: *Els ponts*. Girona: Diputació de Girona, 2007. 90 p.

GÜELL i PARNAU, Maria Carme: *Corçà*. Girona: Diputació de Girona, 2007. 90 p.

IVERN, Dolores: *Les dones d'Esquerra. 1931-1939*. Girona: Fundació Josep Irla, 2007.

LANAO REVERTER, Pau; VINYOLAS i CASAS, Carme: *Santa Eugènia de Ter*. Girona: Ajuntament de Girona, 2007. 82 p.

LARIOS, Jordi: *Llorenç Villalonga i la fi del món*. Barcelona: PAM, 2007. 208 p.

dies 5 i 6 d'octubre del 2006, del VI Col·loqui Internacional «Problemes i mètodes de literatura catalana antiga: Francesc Fontanella en el seu temps». Hi va anar lligada perquè els organitzadors –la mateixa parella editora del volum– van voler que els participants d'aquesta edició dels CIPMLCA assistissin a la trobada llibre en mà, coneixent les intervencions dels seus col·legues; d'aquesta manera van poder dedicar més temps al debat que, val a dir, va ser molt productiu i engrescador.

Al mateix temps, convé destacar que aquesta obra sobre Fontanella és el títol amb què Edicions Vitel·la es llançava al mercat editorial. Aquest segell ha tingut l'encertada gosadia de preocupar-se per presentar els resultats de la recerca universitària de diversos àmbits humanístics en un format rigorós però compatible amb el públic més ampli.

El volum està estructurat en dues parts: la primera conté els estudis històrics i culturals, amb les aportacions d'Antoni Simon, Henry Ettinghausen, Òscar Jané i Eulàlia Miralles. La segona inclou els estudis més pròpiament literaris –llengua, poesia i teatre–, amb les aportacions de Francesc Feliu, Albert Rossich, M. Àngels Herrero, Montserrat Bonaventura, Giuseppe Grilli, Joan Alegret, Jaume

Pòrtulas, Pep Valsalobre, Maria-Mercè Miró i Albert Mestres.

Finalment, només em resta agrair als autors, als editors, als responsables de la col·lecció i a l'editorial que hagin elaborat un volum com aquest, que ha d'ajudar a conèixer millor i a dignificar un escriptor com Francesc Fontanella i, alhora, un període injustament menystingut de la nostra història literària.

David Prats

Tresors artístics desapareguts

PÉREZ SANTAMARÍA, Aurora.

L'art religiós a Palafrugell.

Quaderns de Palafrugell, 16.
Ajuntament de Palafrugell /
Diputació de Girona, 2007.
160 pàgines.

Aquest nou volum dels Quaderns de Palafrugell conté un estudi exhaustiu del patrimoni artístic de les següents esglésies: la parroquial de Sant Martí de Palafrugell; l'Hospital de Palafrugell i la capella de l'Asil; la capella de Sant Ramon d'Ermedàs; la capella de Santa Margarida; el santuari de Sant Sebastià de la Guarda; la parroquial de Sant Fruitós de Llofriu; les esglésies de Calella i Llafranc i la de Sant Esteve de Monràs.

Tampoc hauria sorprès si el llibre hagués portat

per títol «L'art religiós desaparegut a Palafrugell», ja que bona part de l'obra, com no podia ser d'altra manera, està dedicada a estudiar els retaules, majorment barrocs, que ocupaven l'altar major i les capelles laterals d'algunes d'aquestes esglésies i que van ser llançats a les flames els primers dies de la revolució de 1936. No hi podia mancar, doncs, el capítol «1936: pèrdua de bona part del patrimoni artístic religiós». Les fotografies –les que s'han trobat– han de suplir l'obra cremada.

L'autora, Aurora Pérez Santamaría, gran coneixedora de l'escultura barroca de Catalunya, ha disposat de la col·laboració de Joan Badia-Homs, conegut estudiós del patrimoni arquitectònic i religiós del Baix Empordà, per als capítols corresponents a la capella de Santa Margarida, l'ermita de Sant Sebastià, l'església de Llofriu i les de Calella i Llafranc.

És un vertader plaer llegir l'extens capítol dedicat al majestuós i impressionant retaule de Sant Martí, una